

LİVANELİ

Elia ile Yolculuk

LİVANELİ

Elia ile Yolculuk

İllüstrasyonlar:
M.K. PERKER

© KARAKARGA YAYINLARI 59

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

**Elia ile Yolculuk
ZÜLFÜ LİVANELİ**

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Görsel Yönetmen: Sedat Gösterikli

Editör: Başak Tan

İllüstrasyonlar: M. K. Perker

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1 - 158. Baskı: 2017

159 - 161. Baskı: 2018

162 -168. Baskı: 2019

169 - 170. Baskı: Şubat 2020

171. Baskı: Temmuz 2020

172 - 173. Baskı: Kasım 2020

ISBN: 978-605-9670-61-6

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

karakarga.com

info@karakarga.com

[karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

[karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari)

[karakargayayin](https://twitter.com/karakargayayin)

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 48625

İthaka

*İthaka'ya doğru yola çıktığın zaman,
dile ki uzun sürsün yolculuğun,
serüven dolu, bilgi dolu olsun.
Ne Lestrigonlardan kork,
ne Kikloplardan, ne de öfkeli Poseidon'dan.
Bunların hiçbiri çıkmaz karşına,
düşlerin yüceyse, gövdeni ve ruhunu
ince bir heyecan sarmışsa eğer.
Ne Lestrigonlara rastlarsın,
ne Kikloplara, ne azgın Poseidon'a,
onları sen kendi ruhunda taşımadıkça,
kendi ruhun onları dikmedikçe karşına.
Dile ki uzun sürsün yolun.*

Nice yaz sabahları olsun,
eşsiz bir sevinç ve mutluluk içinde
önceden hiç görmediğin limanlara girdiğin!
Durup Fenike'nin çarşılarında
eşi benzeri olmayan mallar al,
sedefle mercan, abanozla kehribar,
ve her türlü baş döndürücü kokular;
bu baş döndürücü kokulardan al alabildiğin kadar;
nice Mısır şehirlerine uğra,
ne öğrenebilirsen öğrenmeye bak bilgilerinden.
Hiç aklından çıkarma İthaka'yı.
Oraya varmak senin başlıca yazgın.
Ama yolculuğu tez bitirmeye kalkma sakın.
Varsın yıllarca sürsün, daha iyi;
Sonunda kocamış biri olarak demir at adana,
yol boyunca kazandığın bunca şeylerle zengin,
İthaka'nın sana zenginlik vermesini ummadan.
Sana bu güzel yolculuğu verdi İthaka.
O olmasa, yola hiç çıkmayacaktın.
Ama sana verecek bir şeyi yok bundan başka.
Onu yoksul buluyorsan, aldanmış sanma kendini.
Geçtiğin bunca deneyden sonra öyle bilgeleştin ki,
Artık elbet biliyorsundur ne anlama geldiğini
İthakaların.

Konstantinos Kavafis

(Çeviri: Cevat Çapan)

ÇINARIN BOĞUMLU PARMAKLARI

Güneşli bir nisan sabahında, New York şehrinin birinci caddesinde, başka bir ülkede üretilmiş pabuçlarımla, Amerikan toprağına basmakta olduğum gerçeğı üzerine düşünerek yürüyorum. Üzerinde yürüdüğüm zemin Amerikan asfaltı, cadde kıyısındaki ağaçlar Amerikan ağacı, yanımdan geçen kadının tasmaını tuttuğı gri köpekik Amerikan köpeğı (gözlemlerime göre yabancı ölkelerin hayvanları da insanları gibi belirgin davranış farklılıkları gösterir), dallara tünenen kuşlar Amerikanca ötüyor, gölgemin camına vurduğı berber Amerikan berberi, beyaz gömlekli çalışanlar ve başını eğmiş tıraş olanlar da Amerikan insanı, caddedeki arabalar Amerikan arabası, kamyonlar Amerikan kamyonu, sokakları gösteren tabelalar Amerikan tabelası (hemen önümdekinde “95. Doğı” yazıyor), yüksek binaların arasından sanki sıkıştırılmış gibi daha da yoğun, daha da kızgın ve öfkeli olarak

parlayan akkor güneş Amerikan güneşi; apartman kuytuluklarındaki sert gölgeler Amerikan gölgesi...

Ama gerçek mi bütün bunlar? Aralarından yürüyüp geçtiğim insanlar, ağaçlar, binalar neden bir gerçeklik duygusu vermiyor? Bu ışık, bu koku, bu sesler... Amerika diye bir şey var mı, gerçekten var mı, hiç var oldu mu? Hayır hayır, burada doğup büyümemiş olanların Amerika'sı bu değil ki. Üzerinde yürünen, kulakla duyulan, gözle görülen bir ülke değil, düşlerde görülen bir dünya o. Yoksa düşlettirilen mi demek gerekir, bilemiyorum. Karanlık sinema salonu perdelerinde bir var olup bir kaybolan imgeler... Fötr şapkalarını kaşlarına doğru eğerek sigara içen uzun yüzlü adamlar, ondüleli saçlarını dalgalandırarak yürüyen kadınlar; piyanolu, trompetli, kontrbaslı partilerin, yeşil zeytinli martinilerin bu dünyaya ait olmayan, başka bir gezegenden gönderilen imgeleri, o gezegenin ışıkları ve gölgeleri değil mi? Yürürken gözlerimi yakan bu parlak güneş ve şimdi köşesinden döndüğüm 95. Doğu Sokağı'ndaki dört katlı evlerin kapısına inen basamaklardaki gölgeler, sanki o perdelerde ve ekranlarda daha gerçek gibi duruyor. İyi ama bu ışık ve gölgeleri yaratan birinin evine giderken nasıl olur da Amerika'nın gerçek olduğuna inanmazlık edebilirim?

Sokak, bu sokak. Asfaltın sertliği, iri ve bol yapraklı ağaçların gölgesi altında yumuşamış, sakin, kıpırtısız. Ne ağacı bunlar? Bilemiyorum. Kırdı büyümemiş kent çocukları için ağaçların birbirinden farkı yoktur ki. Kahverengi gövdeleri vardır, dalları vardır; bazen yeşil, bazen sarı, bazen turuncu yaprakları vardır. Pembe beyaz çiçek açarlar. İşte hepsi

bu. Ağaç sadece bir ağaçtır. Ama yaşlandıklarında ağaçların insanlara benzediğini, kent çocukları bile görebilir. Gövdelerinin boğum boğum olması, ihtiyarların eğilip bükülmüş mafsallarını hatırlatır. İnsanlar da yaşlandıkça, bir anlamda ağaçlaşırlar. Gençken insan insandır, ağaç ise ağaç. Yaşları ilerledikçe birbirlerine benzemeye başlarlar. Hiç kimseyi bağışlamayan merhametsiz yerçekimi, insanların da ağaçların da gövdelerini aynı biçimde bükerek; eklemlerini aynı amansız şişkinliklerle yumrulaştırır, düğümler. Biraz sonra göreceğim ışıkların ve gölgelerin, gelip geçen imgelerin ustası yaşlı adamın da, elimi öyle yaşlı ağaçlar gibi boğum boğum olmuş parmaklarıyla sıkacağını biliyorum. Doksan yıl önce çok uzaklarda doğmuş, sonra buraya gelip Amerika imgelerini yaratmış olan adamın evine varıyorum işte.

Gelip içinde solumaya başlamadan önce filmlerini görürsün Amerika'nın; dünyaya başka bir galaksiden gelen ışıklardır onlar. Bu galaksinin, bildiğin hiçbir şeye, hiç kimseye, tanıdığın dünyaya benzemeyen bir fantastik diyar olduğunu kavrarsın. Sonra bir gün, uçakta oturmaktan başka bir iş yapmadığın halde günlerce taş taşımış gibi yorgun bir bedenle ve kafanda bir tuhaflıkla buraya gelir, filmin içine dalıverirsin. Başındaki sersemliğin, geceyle gündüzün yer değiştirmesinden mi yoksa perdeye doğru yürüyüp filmin içine girmekten mi kaynaklandığını bilemezsin. Her şey hem çok yabancıdır, hem çok tanıdık. Caddeleri bilirsin, ünlü mağazaları, sarı taksileri... Bilet almadan girdiğin bu sinemada her şeyi üç boyutlu izlersin artık. Bir anlık değil, bir ömürlük dejavu!

Amerika bir de burada büyümemiş çocuklar için comics dergilerinin ve Ankara'da her cumartesi mutlaka uğranılan Amerikan Kütüphanesi'ndeki kitapların, hiçbir ülkeye benzemeyen kâğıt kokusudur. Fransız kitapları başka türlü kokar ve kapalı kaldığı zaman sararır ama Amerikan kitaplarının sayfaları hep beyaz kalır. Comics'ler elinin arasından ipek gibi kayar. O ülkeye geldiğiniz zaman bazı kokuların tanıdık gibi, daha önce duymuşsunuz gibi gelmesinin nedeni budur.

Tabii bütün bunlar, dünyada Amerikan dergileri ve kitaplarının, Amerikan içecekleri ve köftelerinden daha ünlü olduğu bir çağa ait izlenimlerdir. Dergilerde Hemingway'in resimlerinin tam sayfa basıldığı, ergen çocukların bunları kesip odasının duvarlarına yapıştırarak, Karayip Denizi'nin tuzlu havasını solumaya çalıştığı dönem. Başında kavak yelleri esen gençlik günleri.

Kapısını çaldığım yaşlı adam için de öyle mi olmuştu acaba? O da burada doğmamıştı. İstanbul doğumluydu, Amerika'ya dört yaşında gelmiş -getirilmiş demek daha doğru- olduğu için, hele o yılların koşullarında, yani 20. Yüzyıl başlarında Amerika'yı filmlerden tanıma olasılığı hiç yoktu. Amerika'nın filmlerini gören değil, yaratan ve dünyaya gösteren biriydi o. Kendini Amerikalı sayan bir Anadolu, Rum sayan bir Türk, Türk sayan bir Rum, Anadolu sayan bir Amerikalı, New Yorklu sayan bir göçmen, göçmen sayan bir New Yorklu. Belki de hiç biri. Hem hepsi, hem hiçbirisi. Üst üste binmiş kimliklerin çoğaltırken azalttığı, güçlendirirken zayıflattığı bir adam. Adı Elia, adı İlya, İlyas, Aliya; soyadları Kazancıoğlu, Kazan; annesinin kızlık soyadı ise